

ВІДГУК

офіційної опонентки, докторки психологічних наук, професорки Фоменко Карини Ігорівни, професорки кафедри психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди на дисертацію *Чернеця Богдана Васильовича «Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю»*, поданої до захисту в спеціалізовану вчену раду ДФ 58.082.043 Західноукраїнського національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 053 – Психологія

Актуальність теми дисертації зумовлена високою значимістю креативності у професійній діяльності сучасного фахівця економічного профілю у мінливих умовах соціально-економічного розвитку нашого суспільства. Професійна підготовка сучасних фахівців до професійної діяльності не обмежується суто розвитком професійних навичок та окремих компетенцій, не менш важливим є питання психолого-педагогічного супроводу майбутніх економістів, що уможливорює актуалізацію їх креативного потенціалу. Зважаючи на високий запит суспільства на підготовку успішних у міжнародному економічному просторі фахівців-економістів, що покликані служити благополуччю та процвітанню українського суспільства, актуальність теми дисертаційного дослідження вважаємо обґрунтованою.

Новизна дослідження та одержаних результатів. Наукова новизна дисертації Б.В. Чернеця полягає в тому, що за допомогою відповідних методів дослідження вперше визначено в якості регулятивних чинників креативного потенціалу майбутніх економістів метакреативність, академічну саморегуляція та готовність до ризику. Дисертантом вперше було теоретично обґрунтовано та емпірично верифіковано структуру креативного потенціалу особистості майбутніх економістів, в якій базисний компонент представлений зв'язком образної та вербальної креативності, соціально-креативнісний

компонент характеризується зв'язками соціальної та комунікативної креативності із соціальним інтелектом, комунікативними та організаторськими схильностями, а акмеологічний представлений самоактуалізацією, саморозвитком, ціннісним ставленням до творчості та життєтворчими здібностями. У дисертації розширено уявлення про академічну успішність у студентському віці як чинник актуалізації креативного потенціалу особистості; вікову динаміку розвитку компонентів креативного потенціалу студентів економічного напрямку підготовки. У роботі дістала подальшого розвитку система знань про психологічні засоби актуалізації креативного потенціалу особистості майбутнього економіста.

Дисертаційна робота Богдана Чернеця виконана у відповідності з планом науково-дослідної роботи кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету на тему «Психодидактичні технології освітніх взаємодій та їх розвивальний потенціал» (номер державної реєстрації 0119U101004).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, пропозицій. Дисертаційна робота виконана на належному методологічному рівні. Визначення проблеми дослідження, формулювання його мети та завдань впливає з ретельного опрацювання літературних джерел; у роботі детально представлено доцільність всіх методів дослідження, визначено принципи формування вибірок, використано надійні методи статистичної обробки матеріалу, що дозволило автору отримати об'єктивні, достовірні і переконливі дані щодо визначення мікрівікової динаміки компонентів креативного потенціалу майбутніх економістів, його структури та регулятивних чинників.

Загальна характеристика роботи. Кваліфікаційна наукова праця складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Обсяг дисертації – 180 сторінок, з них основний зміст складає 167 сторінок. Робота містить 19 таблиць, 179

ілюстрацій (малюнки, діаграми, графіки). Список використаних літературних джерел охоплює 137 найменувань, з яких 8 іноземною (англійською) мовою.

У вступі в лаконічній, але достатньо повній формі, наведено дані щодо актуальності та обґрунтування теми дисертаційного дослідження. Дисертантом коректно сформульовано мету, що конкретизовано у завданнях роботи, визначено об'єкт та предмет дослідження, представлено опис методів дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість.

У першому розділі розкрито наукові погляди на проблему креативного потенціалу фахівця економічного профілю. У результаті теоретичного аналізу автором було представлено теоретичну модель креативного потенціалу особистості, представлену базисним, соціально-креативнісним та акмеологічним компонентами. Автором визначено креативний потенціал як необхідну умову успішної реалізації професійної діяльності майбутніх економістів.

У другому розділі дисертації автором наведено характеристику вибірки досліджуваних, описано комплекс застосованих психодіагностичних методик. Дисертантом визначено динаміку та структуру базисного компоненту креативного потенціалу, представленого образною та вербальною креативністю, соціально-креативнісного компоненту, що характеризується соціальною та комунікативною креативністю та акмеологічний – представлений самоактуалізацією, саморозвитком, ціннісним ставленням до творчості та життєтворчими здібностями.

У третьому розділі автор представляє низку предикторів та створену на основі їх аналізу розвивальну програму, спрямовану на актуалізацію креативного потенціалу студентів-економістів та яка реалізувалась у чотири етапи – мотиваційний, основний, регулятивний та рефлексивний. Автором подано результати перевірки впровадженої програми, що доводять її ефективність.

Все вищезазначене дозволило дисертанту якісно сформулювати сім детальних висновків, які повністю відображають всі етапи проведеної роботи.

Між завданнями дослідження і висновками суперечностей немає. Доведені практичні результати роботи дозволяють використовувати основні здобутки дисертації у психологічній практиці.

Аналізуючи основну частину роботи можна дійти висновку, що в ході виконання дослідження основної мети було досягнуто, а дисертація є завершеною науковою працею.

Основні положення та висновки дослідження викладені у 4 наукових працях, опублікованих у фахових виданнях з психології. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертаційної роботи. Порушень академічної доброчесності у публікаціях автора та дисертації виявлено не було.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Богдана Чернеця, водночас, можна висловити такі зауваження та побажання, врахування яких могло б надати роботі більшої цілісності і завершеності:

1. Теоретичний аналіз дослідження був більш повним, якби автором було більш детально обґрунтовано специфіку складових креативного потенціалу саме для майбутніх економістів.

2. На нашу думку, роботу б збагатило включення до регулятивних предикторів креативного потенціалу майбутніх економістів, окрім метакреативності, готовності до ризику та академічної саморегуляції, показників мотивації творчої та навчальної діяльності, а також вольового самоконтролю.

3. У третьому розділі дисертації поза увагою залишились розвивальні впливи на акмеологічну складову креативного потенціалу, що вимагає додаткового роз'яснення.

Побажання та зазначені недоліки не є істотними й не впливають на високу позитивну оцінку дисертації, яка являє собою цікаве оригінальне та змістовне дослідження, виконане на високому науковому рівні.

Завершеність дисертації в цілому та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження Чернеця Богдана Васильовича

«Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю» самостійною творчою працею, що відповідає вимогам чинного законодавства, містить нові науково-обґрунтовані дані, які є вагомим внеском у сучасну психологічну науку.

Загальний висновок. Підсумовуючи вищевказане, слід зазначити, що за актуальністю, методологічним рівнем, науковою новизною, практичним та теоретичним значенням, обсягом проведених досліджень, доказовою базою дисертаційна робота Чернеця Богдана Васильовича на тему «Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю» є самостійною і завершеною науково-дослідною роботою, в якій отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація повністю відповідає встановленим вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Чернець Богдан Васильович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія.

Офіційний опонент:

професорка кафедри психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди,
докторка психологічних
наук, професорка

Карина ФОМЕНКО

